

ეკონომიკური თეორიის თანაგედროვე პრობლემები

კრეატიულობა - COVID-19-ით გამოწვეული ეკონომიკური კრიზისის დაძლევის უმთავრესი გზა

ვერა ძველაია
სტუ-ის დოქტორანტი
veradzvelaia@yahoo.com

რევაზ შენგელია
ემდ, სტუ პროფესორი, მეცნიერ ხელმძღვანელი
economica_2008@yahoo.com

რეზიუმე

პანდემიამ რადიკალურად შეცვალა არა მხოლოდ ცალკეული ქვეყნის, არამედ მთლიანი მსოფლიოს რეალობა: ვირუსის შიშით ადამიანები ჩაიკეტნენ სახლებში, ქვეყნები და კომპანიები კი ურთიერთობის ონლაინ-რეჟიმზე გადავიდნენ. დღეს, კორონა ვირუსის შედეგად, ეკონომიკური კრიზისის ფონზე, რომელიც ახალი შესაძლებლობების საშუალებას იძლევა, საზოგადოება კრეატიულობას ახალ მოთხოვნებს უყენებს, პირველ რიგში, მედიცინის მუშაკებს, მეცნიერებს, აღმოაჩინონ კოვიდთან გასამკლავებელი “რეცეპტები”, მედიკამენტები და, მეორე რიგში, ეკონომისტებს, ეკონომიკური კრიზისიდან გამოიყვანონ ქვეყანა. ამისათვის კი აუცილებელია ახლებურად მოაზროვნე ადამიანები, საკითხისადმი არასტანდარტული მიდგომა და ინოვაციების დანერგვა, რათა დროულად მოხდეს გამოსვლა ამ რთული სიტუაციიდან.

პანდემიის შედეგად შეიზღუდა ადამიანების კონტაქტი ერთმანეთთან, სამაგიეროდ ორგანიზაციებსა და მთავრობებს შორის გაიზარდა კომუნიკაცია, უმეტესობა ონლაინ-რეჟიმზე გადავიდა, რამაც ბევრად დააჩქარა კომპანიების განვითარების ახალ ეტაპზე გადასვლა - ციფრული ტრანსფორმაცია. ვირუსმა მრავალ გამონეწევასთან ერთად ქვეყნებს ახალი შესაძლებლო-

ბების თვალსაწიერიც გაუზარდა.

საკვანძო სიტყვები: COVID-19, ინოვაციები, ციფრული ტრანსფორმაცია, ტექნოლოგიები, ონლაინ-პლატფორმა, კრეატიული ადამიანი, საკითხისადმი კრეატიული მიდგომა.

ძირითადი ტექსტი

პანდემიამ არა მხოლოდ საქართველოს რეალობა, არამედ მთელი მსოფლიო რადიკალურად შეცვალა და ეკონომიკა სრულიად ახალ რელსებზე გადაიყვანა. შესაბამისად, დღის წესრიგში დადგა საკითხთა მთელი რიგი, კერძოდ კი, თუ როგორ უპასუხოთ ქვეყნებმა დღევანდელ გამოწვევებს. კორონა ვირუსმა ქვეყნის მასშტაბით განაპირობა ბევრი სფეროსა და ორგანიზაციის ონლაინ-რეჟიმზე გადასვლა. შესაბამისად, ციფრული ტრანსფორმაციის საკითხი კიდევ უფრო აქტუალური გახდა. ეს შეეხო: საგანმანათლებლო სფეროსა თუ კომერციულ ბანკებს, საჯარო სამსახურებსა თუ კერძო ბიზნესს. მიმწოდებლებსაც და მომხმარებლებსაც მოუწიათ სიახლეებთან ადაპტირება. პანდემიამ წინ წამოსწია ინოვაციების მნიშვნელობა, ვინაიდან ადამიანებმა უფრო აქტიურად დაიწყეს ონლაინ-პლატფორმით სარგებლობა, ამან კი ხელი შეუწყო მოსახლეობის უნარ-ჩვევების დახვეწას ციფრული სამყაროს მიმართ. მაგალითად, ისინი ბანკში სიარულის ნაცვლად მობაილ-ბანკის მომხმარებლები გახდნენ, მით უმეტეს, ინტერნეტ-სივცრეში იგივე ოპერაციების გაკეთება შესაძლებელი, რასაც მანამდე ბანკში მისვლით ახორციელებდნენ. ამან, თავის მხრივ, დროის დაზოგვაც განაპირობა, რაც შეიძლება, პანდემიის დადებით შედეგს მივაკუთვნოთ.

2020 წლის დასაწყისიდან დღემდე პანდემიამ მსოფლიოს მნიშვნელოვან პრობლემათა შორის პირველი ადგილი დაიკავა და უკანა პლანზე გადაწია ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორიცაა გლობალური დათბობა, კონფლიქტები, საომარი დაპირისპირებები, სიღარიბე და სხვა.

აუცილებელია კრიზისიდან სწრაფი გამოსავლის პოვნა, ვინაიდან ჩვენს ქვეყანაში, რომელიც არც მანამდე იყო ეკონომიკურად ძლიერი, კიდევ უფრო გაიზარდა სიღარიბე, უმუშე-

ვრობა, დიდი ზიანი მიადგა მცირე ბიზნესს და არა მხოლოდ, ასევე თვითდასაქმებულებს, ტურიზმს, დაიკეტა სანარმოები, შემცირდა საქონლის იმპორტი, ექსპორტიც, ეს ყველაფერი კი აისახა პროდუქციის ფასზე და სამსახურ და შემოსავალდაკარგული მოსახლეობისთვის კიდევ უფრო გაძვირდა პირველადი მოთხოვნილების საგნები, მედიკამენტები, ბანკების შეღავათებით მოსარგებლეებს კიდევ უფრო გაუჭირდათ საბანკო კრედიტების გადახდა, ვინაიდან გაზრდილი საპროცენტო განაკვეთებით უნევთ თანხის შეტანა. ამ საკითხთა მოგვარება კი სახელმწიფოს მიერ შემუშავებული მინიმალური პაკეტებით, სამწუხაროდ, შეუძლებელია.

კორონა ვირუსმა განვითარებულ ქვეყნებში მნიშვნელოვანი კრიზისი გამოიწვია, თუმცა აშშ-მ შესაბამისი ზომები მიიღო და 9 ტრილიონი დოლარი მიმართა კრიზისის აღმოსაფხვრელად. რაც შეეხება ევროპას, აქაც ეკონომიკა 2020 წლის პირველი ტა-ლიისას შემცირდა 3.5 %-ით.

პანდემიამ მსოფლიო ახალი რეალობის წინაშე დააყენა: ადამიანებმა დაკარგეს სამსახურები, შესაბამისად, შემოსავლის წყაროც. დაზარალდა ისეთი დარგები, როგორიცაა ტურიზმი, სატრანსპორტო სფერო, კვების ობიექტები, რესტორნები, სპორტ-დარბაზები, შოუ-ბიზნესი და სხვა. გარდა ამისა, ადამიანთა უმეტესობა, პანდემიისგან თავის არიდების მიზეზით, ჩაიკეტა სახლებში, რამაც, თავის მხრივ, გამოიწვია სტრესი, შიში, პანიკა. ამას მოჰყვა ადამიანური ურთიერთობების დეფიციტიც, რაც მნიშვნელოვნად საჭირო და აუცილებელია. ეკონომიკური ზრდა და განვითარება შეფერხდა. ბევრი კომპანია დაიკეტა. ვინც შეძლო და მოერგო პანდემიურ რეალობას, ისინი ონლაინ-რეჟიმზე გადავიდნენ და ასე განაგრძეს მოსახლეობის მომსახურება და, თავის მხრივ, საკუთარი თავისა და ბიზნესის გადარჩენაც. ამდენად, პანდემიამ ყველა სფერო მოიცვა და პრობლემათა კომპლექსის სახით წარმოგვიდგა. შეფასების შედეგად აღმოჩნდა, რომ ეკონომიკური ზრდა 2020 წელს - 4% გახდა. სავალუტო ფონდის თანახმად, 2020 წელს 152 ქვეყნის ეკონომიკა შემცირდა, მცირედით გაიზარდა 37 ქვეყნის ეკონომიკა.

პოსტპანდემიური ეკონომიკური ზრდა 2020 წ.

ქვეყანა	შემცირების %
ლიბია	- 58.7
ვენესუელა	-15
ლიბანი	-12
ბელიზი	-12
კალაუ	-11.9
საიხელი	-10.8
საბარქნეთი	-10
იტალია	-9.1
ხორვატია	-9
მონტანეგრო	-9
საქართველო	-4

წყარო: სავალუტო ფონდი

საქართველო პანდემიას მოუმზადებელი შეხვდა, რაც მაშინვე აისახა თითქმის ყველა სფეროში და გამოიწვია ყველაფრის პარალიზება. აღსანიშნავია საგანმანათლებლო სფერო, სადაც ბევრი პრობლემა წარმოშვა ონლაინ-სწავლებაზე გადასვლამ, კერძოდ, კი, ინტერნეტზე ხელმისაწვდომობის შეზღუდულობა მთიან რეგიონებსა და სოციალურად დაუცველ ოჯახებში, პედაგოგებისა და მშობლების უნარ-ჩვევების დეფიციტი ონლაინ-სწავლებასთან მიმართებაში, ბავშვების ფსიქოლოგიური მოუმზადებლობა სკოლის მერხიდან და საგაკვეთილო პროცესიდან ონლაინ რეჟიმში გადასვლისას. არსებულმა რეალობამ მოითხოვა სასწავლო პროცესში ჩართული ადამიანების ციფრული უნარ-ჩვევების გამომუშავება და დახვეწა.

თუმცა აღნიშნული ვირუსი შესაძლებელია, განვიხილოთ, როგორც არა მხოლოდ ვირუსი და ქვეყნის ეკონომიკის შემაფერხებელი ძალა, არამედ, როგორც სიახლის შემუშავებისა და

დანერგვის შესაძლებლობა, იმ სიახლის, რომელიც კიდევ უფრო მალე დაგვაახლოვებს განვითარებული ქვეყნების ეკონომიკასა და, ზოგადად, ამ ქვეყნების ცხოვრების დონესთან. ცნობილია, რომ კრიზისიდან გამოსვლისათვის ხშირად ოპტიმალური და სწორი გადაწყვეტილების მიღებაა საჭირო, რომელიც, ცხადია, არის არა სტანდარტული, არამედ განსხვავებული და კრეატიული, ზუსტად ისეთი, როგორც მოცემულ სიტუაციაშია ადეკვატური და მართებული. ფაქტია, რომ კორონა ვირუსს არა მხოლოდ საქართველო, არამედ მთელი მსოფლიო მოუშზადებელი შეხვდა. შესაბამისად, საჭიროა ინოვაციური და განსხვავებული მეთოდების ამუშავება ქვეყნების კრიზისიდან გამოსაყვანად. ამან კი კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი გახადა კრეატიული, მცოდნე ადამიანების როლის ზრდა, რომლებიც სწრაფ ადაპტაციას მოახდენენ სიტუაციასთან და ქვეყანას განსხვავებული, მაგრამ ადეკვატური გზით წაიყვანენ.

პანდემიით გამოწვეული კრიზისის დროს შემცირდა იმპორტი, შესაბამისად, თვალსაჩინო გახდა წარმოების განვითარების აუცილებლობა, ადამიანთა გარკვეული ნაწილი სოფლებს დაუბრუნდა და სოფლის მეურნეობას მიჰყო ხელი, სოფლის ჯანსაღი პროდუქტი ჯანმრთელი ცხოვრების საწინდარია. შესაბამისად, ინვესტირება სოფლის მეურნეობაში გამოიწვევს არა ერთ დადებით შედეგს: ჯანმრთელ მოსახლეობას, ჯანსაღ პროდუქტს, ექსპორტის სტიმულირებას, შემოსავლების ზრდას, ეკონომიკურ აღმავლობას.

ბევრმა კომპანიამ მოახერხა არა მხოლოდ თანამშრომლების შენარჩუნება, არამედ ექსტრემალურ სიტუაციაზე მორგება და პროდუქციისა თუ მომსახურების შეთავაზება მომხმარებლებზე ონლაინ-პლატფორმების დახმარებით. ისინი მოქნილები აღმოჩნდნენ ფორს-მაჟორის დროსაც კი და ასევე ბევრმა შეითავსა თუ შეისწავლა სხვა და სხვა პროფესია, რისი საჭიროებაც დაგვანახა COVID-19-მა. ზოგიერთი კომპანია კი სწორედ პანდემიის პირმოა: ისინი კორონას დროს კრეატიული აზროვნების შედეგად შეიქმნენ. ასეთია, მაგალითად, ფარმაცევტული კომპანიები, პირბადეების მწარმოებლები, სამედიცინო კომბინეზო-

ნების, სადებიზინფექციო საშუალებების მწარმოებლები და სხვა.

ცხადია, პანდემია, რომელმაც მსოფლიო მოიცვა, ცალკეული ქვეყნების დამოუკიდებელი ღონისძიებებით ვერ დასრულდება, მისთვის მსოფლიო ძალისხმევა და თანადგომაა საჭირო. ამიტომ მსოფლიო ამ ეტაპზე ერთიანია, რაც ასევე პანდემიის დადებით ეფექტს წარმოადგენს.

კრიზისიდან გამოყვანა დამოკიდებულია ჩვენი სახელმწიფოს მიერ შემუშავებული განვითარების სწორ მიმართულებებზე, სწორი ღონისძიებების გატარებაზე. აუცილებელია ინვესტიციების განხორციელება მნიშვნელოვან სფეროებში, თანამშრომელთა გადამზადება დღეისათვის საჭირო პროფესიების ასათვისებლად. როგორც პროფესორი გ.ჯოლია საცხებით სამართლიანად აღნიშნავს, “პანდემიის გავლენით შეიცვლება ქვეყნების საინვესტიციო პოლიტიკა, ...გადაიხედება ორმხრივი/მრავალმხრივი საინვესტიციო შეთანხმებების პირობებში ეპიდემიური კრიზისით გამოწვეული უარყოფითი ეკონომიკური შედეგების დასაძლევად. არსებითი ცვლილებები განხორციელდება საერთაშორისო წარმოებაში, რაც შეცვლის ინვესტიციებისა და განვითარების ადრინდელ პარადიგმას – უძრავ კაპიტალში დაბანდების ნაცვლად, მაღალტექნოლოგიურ IT მომსახურებაში მათი განთავსების გადიდების მიმართულებით. აჩქარდება განვითარებულ ქვეყნებში გარდაქმნის ტემპები, გაიზრდება ციფრული ტექნოლოგიებისა და ავტომატიზაციის მასშტაბები მრეწველობასა და ინტერნეტ-ვაჭრობაში, შესუსტდება იაფ სამუშაო ძალასა და რესურსებზე უცხოური ინვესტიციების ორიენტაცია. სანაცვლოდ მოიმატებს “მწვანე” და “ლურჯ” ეკონომიკებში, ასევე წყალმომარაგებასა და სანიტარიაში, მაღალტექნოლოგიურ დარგებსა და ენერგიის ალტერნატიული წყაროების გამოყენებაში მდგრადი განვითარების გლობალური მიზნების მისაღწევად. (5. გვ 109)

COVID-19-ის პირობებში, როცა ქვეყანა და მთლიანად მსოფლიო კრიზისისა და ეკონომიკური გამოწვევების წინაშე დგას, აუცილებელია არასტანდარტული გზების ძიება აღნიშნულის მოსაგვარებლად. ასეთ ვითარებაში მნიშვნელოვანია ეკონო-

მიკის დიჯიტალიზაცია ანუ გაციფრულება. დღეისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონედ სწორედ ციფრული ტრანსფორმაცია გვევლინება. ტექნოლოგიებისა და ციფრული ტრანსფორმაციების შედეგად კომპანია იძენს ახალ შესაძლებლობებს, აღმოფხვრის შეცდომებს, უმჯობესებს პროცესებს და, საბოლოოდ, კომპანიაში ინერგება სამუშაოსადმი ხარისხობრივად უკეთესი მიდგომა. დღევანდელი მძაფრი კონკურენციის პირობებში უმნიშვნელოვანეს ადგილს იჭერს სწორედ ციფრული ტექნოლოგიები. დიჯიტალიზაციის მიზანი უპირველესად ეკონომიკურად სუფთა გარემოს შექმნა, ხარჯების შემცირება და ციფრულ გლობალურ ეკონომიკაში თავის დამკვიდრებას წარმოადგენს. კონკურენციის გზა დღეს სწორედ ციფრულ ტრანსფორმაციაზე გადის. ციფრული ინდუსტრიის განვითარების მხარდასაჭერად აუცილებელია ცოდნისა და გამოცდილების დაგროვება, აღნიშნული აღიარებულია ევროკავშირის მიერ. ციფრული სტრატეგიის დანერგვით კომპანიაში, ორგანიზაცია ხდება უფრო მოქნილი, წარმატებული, იზოგება ხარჯები, საბოლოო ჯამში, კომპანია ხდება კონკურენტუნარიანი. ციფრული ტრანსფორმაცია შესაძლოა, დიანერგოს ერთი ან რამდენიმე მიმართულებით: ადამიანური რესურსების მართვა, მომხმარებლებთან ურთიერთობა, ბიზნეს-ოპერაციები და პროცესები. თუმცა ციფრულ ტრანსფორმაციაზე გადასვლასაც თავისი საფეხურები აქვს: კერძოდ, უპირველესად უნდა განისაზღვროს კომპანიაზე მორგებული ციფრული ტრანსფორმაციის ხედვა, შემდეგ კომპანიის შესაძლებლობები, შეფასდეს სტრატეგიის დანერგვის ფინანსური შედეგები, შეიქმნას სტრატეგიაზე მორგებული ციფრული პოლიტიკა და, საბოლოოდ, მოხდეს მისი დანერგვა და მხარდაჭერა დანერგვის პროცესში. საქართველო ვირუსმა აღნიშნული გამოწვევის წინაშეც დააყენა. ამისათვის აუცილებელია: IT კომპანიების საკადრო პრობლემის მოგვარება, აღნიშნულ სფეროში ხარისხიანი ტექნოლოგიური ცოდნისა და გამოცდილების მიღება, რომელიც კონკურენტუნარიანი იქნება არა მხოლოდ ადგილობრივ ბაზარზე, არამედ საზღვარგარეთაც. პანდემიით გამოწვეულმა კრიზისმა მთელი მსოფლიო დააყენა თავდაყირა,

ცვლილება შეეხო ყველა სფეროს, რამაც კიდევ უფრო დააჩქარა ციფრული ტრანსფორმაციის პროცესები. თითქმის მთელი მსოფლიო მუშაობისა და სწავლის დისტანციურ მოდელზე გადაერთო. შესაბამისად, ტექნოლოგიების როლი კიდევ უფრო გაიზარდა. მსოფლიო კრიზისმა გამოიწვია IT სპეციალისტებზე დიდი მოთხოვნა, ორგანიზაციებმა მოახდინენ თავიანთი კომპანიების IT სპეციალისტებით დაკომპლექტება. აღსანიშნავია განათლების სფეროში განხორციელებული პროექტები, კერძოდ, კი დაახლოებით 200 საჯარო სკოლაში უსადენო დაშვების ნერტილებით უზრუნველყოფის პროექტები, ელექტრონული ჟურნალის შემოღება, ქუთაისის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სრული ტექნოლოგიური აღჭურვა და სხვა. ანდემიის დადებით შედეგებს ასევე შეგვიძლია, მივაკუთვნოთ კომპანია “ორიენტ ლოჯიკის” მიერ შექმნილი პროექტი სხვა კომპანიების დასახმარებლად. აღნიშნული პროექტის სახელწოდებაა SupportIT.ge და იგი სხვადასხვა ორგანიზაციას უფასო კონსულტაციას სთავაზობდა მსოფლიო კრიზისის პირობებში.

დღეის მდგომარეობით აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებს შორის საქართველოს ბოლო ადგილი უკავია ციფრული ეკონომიკის კანონმდებლობის თვალსაზრისით. ქვეყნები ახორციელებენ კანონმდებლობის შემუშავებას ამ კუთხით, ასევე საინვესტიციო გარემოს მორგებას მეოთხე ინდუსტრიული რევოლუციის გამოწვევებისადმი. საქართველოში კი მსგავსი საკითხები ყურადღების ცენტრში არ მოქცეულა. დიჯიტალიზაციისათვის აუცილებელია მრავალი საკითხის მოგვარება, კერძოდ, ინტერნეტ ხელმისაწვდომი უნდა იყოს ყველასათვის და არა ცალკეული ნაწილისათვის. აუცილებელია ტექნოლოგიების გამოყენება ეფექტურად. აუცილებელია არა მხოლოდ მსხვილი ბიზნესის გაციფრულება, არამედ მცირე და საშუალო საწარმოებისაც. ეს განპირობებულია მცირე საწარმოებში რესურსული შეზღუდულობით, ტექნოლოგიებზე ხელმიუწვდომელობით, სამუშაო ძალის არაკვალიფიციურობით. არადა ამ დროს მცირე ბიზნესი ქვეყნის ეკონომიკასა და ხალხის დასაქმებაში საკმაოდ მნიშვნელოვან როლს ასრულებს. ამიტომაც აუცილე-

ბელია ასეთი ორგანიზაციების მიერ ციფრული ტექნოლოგიების დანერგვა და გამოყენება. ციფრული ტრანსფორმაციის დროს ადგილი აქვს ინოვაციების გამოყენებას, ამისათვის კი აუცილებელია ხელსაყრელი გარემოს შექმნა, სტარტაპებზე მხარდაჭერა, ბიუროკრატიის შემცირება, კვლევითი საქმიანობა, ასევე საგანმანათლებლო სექტორისა და კვლევითი სექტორის თანამშრომლობა ინოვაციების კომერციალიზაციის მიზნით. დიფიკალტია ახალი შესაძლებლობების წინაშე აყენებს საზოგადოებას, ასევე ახალი გამოწვევების წინაშეც. აუცილებელია შრომითი რესურსების უნარ-ჩვევების დახვეწა და შეცვლა არსებული რეალობის კვალდაკვალ. პანდემიის მიერ სრულიად შეცვლილი სამყაროს “დასალაგებლად” აუცილებელია ციფრული ტრანსფორმაციის საკითხის დღის წესრიგში დაყენება, ვინაიდან მსოფლიო ეკონომიკის ციფრულ რუკაზე სხვაგვარად მოხვედრა შეუძლებელია. ამავე დროს აუცილებელია კიბერუსაფრთხოების შესახებ ცნობადობის ამაღლება. კარგი იქნება, შეიქმნას ონლაინ-სასწავლო კურსები, რომელიც ყველა სფეროს მოიცავს, ჯანდაცვიდან და განათლებიდან დაწყებული ეკონომიკისა და სხვა სფეროების ჩათვლით და ორიენტირებული იქნება ქვეყნის მასშტაბით დიფიკალტიაზე, მოსახლეობისათვის ციფრული უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებაზე და მათ დახმარებაზე იქნება ორიენტირებული. ამ თვალსაზრისით აუცილებელია Microsoft-თან უფრო მეტად თანამშრომლობა და ქართული რეალობის გათვალისწინებით შექმნილი საგანმანათლებლო პროგრამები და აპლიკაციები.

დღეისათვის, პანდემიის პირობებში, როცა მსოფლიო მესამე ტალღას ელოდება, მეტად მნიშვნელოვანია სოციალური პაკეტების სრულყოფა და ზრდა მოსახლეობის შიმშილის თავიდან ასაცილებლად, ასევე უმუშევართა არმიისა და, ზოგადად, შრომითი რესურსების გადასროლა იმ სექტორში, რომელიც ამ ეტაპისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობისაა, მაგ, სოფლის მეურნეობის, წარმოების სფეროში, ამდენად, ცხოვრების ახალ, უკეთეს რელსებზე გადასაყვანად კრეატიული ადამიანის საჭიროება დგება დღის წესრიგში, შესაბამისად გაიზრდება შემოქმედები-

თად მოაზროვნე ადამიანის როლი და ფასი, ვინაიდან პანდემიის დროსაც და მის შემდგომაც აუცილებელია არასტანდარტული მიდგომების გამოყენება, რადგანაც ეკონომიკის ჩიხიდან გამოყვანის “მზა რეცეპტები” არ არსებობს. ამიტომაც, კორონა ვირუსი უნდა აღვიქვათ არა, როგორც ქვეყნის სტაგნაციად, არამედ გამონეწევად და სიახლეებზე ორიენტაციისთვის მასტიმულირებელ დადებით ძალად.

REFERENCES:

1. Shengelia R.-“A Creative person as self-growing value”, J. “Economics”, №5-6, 2016;
2. <https://forbes.ge/>
3. http://gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=541&info_id=75886
4. <https://www.imf.org/external/index.htm>.
5. Guram Jolia, “Education and employment in the digital environment”, electronical monography, publishing house “Technical University, 2021
6. <https://bdodigital.ge/services/tsipruli-transpormatsia/>
7. <https://eufordigital.eu/geo/digitising-industry-best-practices-to-promote-the-digital-transformation-of-smes-in-traditional-sectors-of-the-economy/>
8. <https://savvy.ge/services/digital-strategy-and-transformation/?lang=ge>
9. <https://forbes.ge/tsiphruli-transphormatsiis-p/>
10. <https://www.interpressnews.ge/ka/article/605214-cipruli-transpormacia-gia-cerili-premier-ministrs/>
11. <https://publika.ge/blog/qveynis-cifruli-transformacia-makromsjeloba/>
12. <https://www.geocase.ge/ka/events/66/khatuna-burkadze-yvelastvis-ganatilebis-khelmisatsvdomobisa-da-stsavlebis-efeqtianobisatvis-distanciuri-ganatileba-cvlilebebs-satchiroebs;>
13. <https://commerciant.ge/ge/post/pandemiam-kompaniebis-cifruli-transformacia-6-wlit-daachqara-twilio>.

CREATIVITY - THE BASIC WAY FOR OVERCOMING THE ECONOMIC CRISIS CAUSED BY THE COVID-19 PANDEMIC

Vera Dzvelaia,

PhD student of GTU,
veradzvelaia@yahoo.com

Revaz Shengelia,

Professor of GTU,
Scientific Supervisor
economica_2008@yahoo.com

RESUME

The pandemic has dramatically changed the reality not only for certain countries but the whole world: frightened by the virus, people got locked at homes, countries, and companies started working online. Nowadays, due to the economic crisis resulted from the corona virus, new opportunities have emerged and the society has imposed new requirements to the creativity, in particular, doctors and scientists are demanded to discover the Covid-19 vaccine, while the economists have to save the country from the economic crisis. Therefore, creative people with different thinking minds, a non-standard approach to the topics, and implementation of the innovations are necessary to find a way out of this hard situation.

As a result of the pandemic, people have limited contacts with each other, while communications between organizations and governments have increased, most of them started working online pushing the companies to move in a new step of the development – digital transformation. The virus has created a range of new opportunities for the countries together with multiple challenges.

Key Words: Covid-19, innovations, digital transformation, technologies, online-platform, creative person, creative approach to the topic.